

СТАНІСЛАВ СТАНІСЛАВОВИЧ МАЛЮТА (1938–2022)

08 грудня 2022 року після тривалої хвороби пішов з життя член-кореспондент НАН України, головний науковий співробітник відділу молекулярної генетики Інституту молекулярної біології і генетики Національної академії наук України, доктор біологічних наук, професор Станіслав Станіславович Малюта.

С.С. Малюта – видатний вчений в галузі загальної і молекулярної генетики, молекулярної біології та генетики мікроорганізмів. Працював в ІМБГ НАН України з дня його заснування, де пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу молекулярної генетики, який він, починаючи з 1978 р., очолював двадцять років поспіль. У 2002–2003 рр. Станіслав Станіславович обіймав посаду заступника директора з наукової роботи ІМБГ НАН України. Кілька років був заступником академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України.

У 80-х роках минулого століття С.С. Малюта проводив дослідження, спрямовані на розв'язання проблеми перенесення чужинної генетичної інформації. Дані, які він отримав спільно з колегами, свідчать про те, що клітини рослин і ссавців можуть поглинати чужинні віруси (бактеріофаги) і ДНК. Він показав, що процес поглинання цілком керований і його ефективність можна значною мірою підвищити, створивши особливі умови. Послідовності поглинутих ДНК зберігаються в клітинах впродовж багатьох клітинних поколінь; поглинуті гени здатні експресуватися в нових умовах; генно-інженерні маніпуляції супроводжуються різноманітними цитогенетичними і генетичними ефектами. У серії досліджень, присвячених вивченню структурно-функціональної організації елементів генетичної системи бактерій і людини, С.С. Малюта довів, що всі структурні гени, які кодують біосинтез лізину в *B. subtilis*, локалізовані на хромосомі в єдиному кластері.

Здобутки Станіслава Станіславовича з вивчення мутагенної дії вірусів отримали міжнародне визнання, у 1998 р. його було удостоєно Державної премії України в галузі науки і техніки. Він довів, що віруси, як інфекційні, так і неінфекційні, здатні спричиняти мутації, а також установив, що мутагенна дія вірусів характеризується високою специфічністю.

У відділі молекулярної генетики, який очолював Станіслав Станіславович, вперше в Україні було започатковано новий науковий напрям «молекулярна онкогематологія». Нині цей напрям динамічно розвивається в напрямку розроблення й

впровадження тест-систем для діагностики і моніторингу мієлопроліферативних захворювань системи крові. Тест-системи створюються та успішно впроваджуються в багатьох медичних закладах України.

С.С. Малюта з 1987 р. працював за сумісництвом на посаді професора, в 1989–1992 рр. – завідувачем кафедри генетики та фізіології рослин і біотехнології Національного аграрного університету. У 1996–2002 рр. викладав у Національному університеті «Києво-Могилянська академія». Йому присвоєно звання «Відмінник освіти України». Під керівництвом С.С. Малюти підготовлено одну докторську та 16 кандидатських дисертацій.

У творчому доробку Станіслава Станіславовича – понад 300 наукових робіт, з них 1 монографія, 4 книги та науково-методичні посібники, 2 авторських свідоцтва на винаходи.

С.С. Малюта творив науку впродовж всього свого життя, відрізнявся гострим розумом, високим професіоналізмом, турботою про людей, високим летом наукової думки.

КОЛЕГИ, УЧНІ, ДРУЗИ